

Les famílies manresanes opten cada vegada més per la incineració

Manresa és la ciutat catalana que té més empreses funeràries en funcionament. Dos dels grups privats que hi treballen controlen un terç del sector a Catalunya. Mémora disposa de 34 tanatoris i 151 sales de vetlla, i Àltima, té 29 tanatoris i 123 sales. Analitzem el sector en un moment de creixement de les incineracions i en què les defuncions s'han gairebé triplicat durant els mesos més àlgids del coronavirus. A finals d'octubre, l'hospital Sant Joan de Déu sumava 183 defuncions per covid-19 des de l'inici de la crisi, que sumades a les 65 que hi ha hagut a l'hospital de Sant Andreu fan un còmput global de 248 defuncions per coronavirus a la ciutat.

Columbaris de Mémora-Fontal. Foto: Francesc Rubí.

El dia 27 de març va entrar en funcionament el primer crematori funerari del Bages al tanatori Mémora-Fontal. Està situat al costat del cementiri, entre el camí Vell de Rajadell i el carrer de la Lemmerz, en una instal·lació de 3.000 metres quadrats que feia catorze anys que havia comprat Mémora, l'empresa propietària de la funerària Fontal de Manresa. Llavors, però, el crematori, tot i estar preparat per funcionar, estava pendent de passar els controls d'emissió de contaminants.

«El nou crematori de Mémora-Fontal té una capacitat per fer tres incineracions diàries i compta amb una sala amb 65 columbaris»

El nou crematori té una capacitat per fer tres incineracions diàries i compta amb una sala amb 65 columbaris perquè les famílies que ho vulguin puguin guardar les urnes o reliquiàries amb les cendres del parent difunt. És la pròpia empresa Mémora qui gestiona aquest nou servei, que també incorpora un tanatori. Això vol dir, doncs, que l'activitat que fins ara duia a terme al carrer del Bruc, s'ha traslladat en aquest nou espai, molt més ampli i lluminós.

Jaume Pérez és el nou gerent de Mémora a Manresa i assegura que el crematori «ha millorat la valoració de les famílies per la comoditat de poder rebre tot el servei en un mateix lloc i per l'excel·lent nivell de les noves instal·lacions. Ja no cal fer grans desplaçaments i això afavorirà el creixement de les incineracions en els proper mesos. Abans de tenir el forn, incineràvem el 35 % de defuncions i ara ja és el 40 %».

Oratori dels nous espais de Mémora. Foto: Francesc Rubí.

Incineració en augment

Si hi ha una persona a Manresa que conegui el món funerari és Jaume Fontanet, gerent de la

Funerària Fontanova, que pertany al grup Àltima. El seu besavi va iniciar el negoci fa més de cent anys i ell és la quarta generació que el porta: «Segons les nostres dades, aproximadament, un 68 % dels manresans opta per un enterrament tradicional i un 32 % per la incineració». Tot i això, segons estadístiques d'Àltima a nivell estatal, en el que portem d'any la incineració es posiciona com l'opció més demandada per les famílies catalanes, amb un 56 % del total de serveis funeraris. L'increment d'aquesta tendència respecte del mateix període de 2019 ha estat del 34 %. Aquesta xifra va lligada a l'increment de defuncions per la pandèmia, però també respon a la demanda creixent d'aquesta opció, que augmenta progressivament any rere any.

Els 32 crematoris que hi ha a Catalunya fan prop de 30.000 incineracions anuals, segons fonts de l'Associació d'Empreses de Serveis Funeraris de Catalunya (Asfuncat). La incineració ja arriba al 43% de les defuncions de tot Catalunya, un 77% més que deu anys enrere. La taxa és més alta en les zones urbanes que en les rurals. Asfuncat, que representa el 90% dels serveis funeraris de Catalunya, preveu que el 2025 s'incinerin sis de cada deu difunts. Augmenta la incineració i augmentaran les defuncions. Segons l'Estadística de Movimiento Natural de la Población de l'INE, de cara al futur, les defuncions tendiran a seguir augmentant: entre el 2014 i el 2033 el creixement es preveu del 6,67%. A més llarg termini, entre el 2014 i el 2063 el creixement s'estima en un 41,67%.

A causa d'aquest augment el sector funerari està en plena transformació i s'adapta a les noves tendències de temples religiosos, columbaris i misses exequials amb la presència de la urna. L'oferta de crematoris de l'estat triplica la demanda i, per habitant, és la més alta d'Europa. Arreu de l'estat n'hi ha 380, gairebé un per cada mil defuncions que es produeixen en un any. Aquesta proporció multiplica per tres la de França, per cinc la d'Alemanya i per sis la de Portugal. De fet, l'oferta triplica la demanda: als forns estatals es fan una mitjana de 452 cremacions al dia, però se'n podrien fer 1.520.

El nou crematori té una capacitat per fer tres incineracions diàries. Foto: Francesc Rubí.

El destí de les cendres

La irrupció de les cremacions ha portat a canviar la fisonomia dels cementiris per tal de tenir columbaris específics per a les cendres. Una tendència creixent, que s'ha vist reforçada per l'efecte de la covid-19: el cementiri municipal va registrar 45 entrades de cendres l'any 2018; 31 entrades l'any 2019; i fins a 70 a aquestes alçades de l'any 2020.

L'opció més propera a l'enterrament tradicional és el columbari, un espai dins dels cementiris amb una distribució de tipus armariet on reposa l'urna de cendres de manera molt similar al nínxol. De tota manera, es calcula que només en el 35% dels casos es dipositen dins dels cementiris, un percentatge que es duplica en altres països d'Europa, on està prohibit escampar-les en altres llocs. En la majoria dels casos, el destí de les cendres és el medi natural, lluny de la fredor dels cementiris i buscant un contacte més intens amb la natura que ens envolta. Montserrat o la Costa Brava segueixen sent el destí de moltes d'aquestes restes. Des del 2010 està prohibit llançar cendres per lliure al mar perquè és un delictes mediambiental, però és una opció legal a Catalunya si es fa amb una empresa que operi amb llicència.

Respecte del gairebé 65 per cent de manresans que opten per l'enterrament, Jaume Fontanet sosté que, segons les seves dades, «aproximadament un 50 % tria l'església i l'altre 50 % opta per fer la cerimònia al tanatori a l'hora d'acomiar-se».

Sector liberalitzat

Després de la Guerra Civil, la dictadura franquista va municipalitzar els serveis funeraris i va acabar amb algunes reformes laiques de la Segona República. Durant més de mig segle, el món dels morts es va regir per decrets d'alcaldia, en alguns casos a través de concessions. El 1996, José María Aznar va liberalitzar el ram, que conserva la condició de servei d'interès general. Espanya era l'únic país europeu on el servei era públic.

La liberalització dels serveis funeraris a l'estat espanyol de l'any 1996 va permetre la desconexió de l'activitat funerària i de vetlla del sector públic. Això va facilitar que operadors privats poguessin prestar serveis funeraris un cop disposessin de la llicència d'activitat. Des del 2013, tots els operadors habilitats del sector poden intervenir lliurement en qualsevol part del territori estatal, sense necessitat de llicència d'activitat del municipi on es recull el difunt. Així doncs, poden operar en el sector funerari entitats municipals, mixtes, privades i diferents formes de col·laboració publicoprivada.

Manresa és la ciutat catalana que ara mateix té més empreses funeràries en funcionament, un total de tres, totes privades.

L'any 2016, Manresa es va convertir en una de les primeres poblacions catalanes a liberalitzar oficialment el sector de les empreses funeràries. El decret català d'aplicació d'aquesta directiva data del 2010, però fins aleshores ni Barcelona ni les altres ciutats grans del país havien fet aquest pas per aplicar la directiva europea sobre liberalització de serveis. L'Associació Eternam Serveis Funeraris (Esfune) havia advertit l'Ajuntament que la normativa en vigència preveia restriccions que no s'ajustaven a dret i l'empresari Aureli Sánchez, representant d'Esfune, va presentar

paral·lelament a l'ens un estudi d'impacte econòmic en què afirmava que amb una liberalització real del servei els ciutadans s'haurien estalviat 7,3 milions d'euros durant els últims quatre anys i mig.

L'actualització de l'ordenança implica que ara qualsevol empresa amb llicència de serveis funeraris concedida per un altre ajuntament pot operar a Manresa. Fins llavors, només hi podien donar servei les companyies funeràries que havien obtingut llicència a la mateixa ciutat i que hi tenien tanatori. Per tant, la normativa elimina l'obligatorietat de disposar al municipi de tanatori, sales de vetlla i altres instal·lacions fixes, com ara oficina d'atenció al ciutadà o dipòsit per als vehicles.

Foto: Francesc Rubí.

Funeràries a la ciutat

Jaume Fontanet explica que «Manresa és la ciutat catalana que ara mateix té més empreses funeràries en funcionament, un total de tres. És un factor positiu, perquè hi ha llibertat d'elecció per part dels ciutadans». De la mateixa opinió és Jaume Pérez, gerent de Mémora: «La competència sempre afavoreix la millora de la qualitat i de l'atenció a les famílies si es respecten els requeriments legals i de professionalització. En som totalment partidaris. Així operem des de fa anys en molts municipis del país», sosté el nou gerent de l'empresa. Les tres són inserides en grans grups empresarials: Fontanova a Àltima, Funerària del Bages a Interfunerarias i Fontal a Mémora.

Fontal, avui inserida dintre del grup Mémora, és una contracció dels cognoms Fontanet i Alcañiz. Va néixer l'any 1982 de la fusió de les funeràries Fontanet i Alcañiz, però quatre anys després van començar a aparèixer divisions internes entre les dues nissagues i una pluja de denúncies d'Alcañiz contra Fontanet, que controlava la majoria d'accions. L'any 1992 l'empresa va ser absorbida pel grup madrileny Eurofuneraria, que el 1997 va passar a l'empresa Stewart, *desmanresanitzant* del tot l'entitat.

Aquell mateix any 1997 la família Alcañiz va tornar al mercat funerari amb un tanatori amb tres capelles a la Pujada Roja, mitjançant Funerària del Bages, hereva de la històrica Funerària Alcañiz, creada el 1905 per Francisco Alcañiz Mellizo. L'any 2015 Funerària del Bages va ser adquirida pel grup Interfunerarias, que va mantenir la seu a la Pujada Roja de Manresa i el nom del negoci.

Un any després que Funerària del Bages saltés al mercat, ho va fer Fontanova el 1998. Després d'intentar infructuosament tornar a aconseguir el control del negoci del qual el seu pare havia estat cofundador, Jaume Fontanet fill va fundar una nova societat amb Alfred Sunyé. S'havia d'anomenar Fontanet-Sunyé, però la multinacional Stewart va presentar un contenciós per impedir que aquest cognom es pogués vincular a una altra empresa que no fos Fontal. El canvi va ser anomenar-la Fontanova de Fontanet i Sunyé. Fontanova va obrir just al costat de Fontal argumentant que aquell carrer era l'únic lloc on hi havia facilitat per obtenir la llicència amb rapidesa. Era la tercera empresa del sector a Manresa després de Fontal i Funerària del Bages i obria amb quatre sales de vetlla, una de les quals doble. Un quart actor en discòrdia al panorama funerari actual és Eternam Serveis Funeraris, de l'empresari Aureli Sánchez, que pressiona per a la liberalització real del sector mitjançant l'associació Esfune.

Aquest fenomen no és exclusiu de Manresa. Tot i que hi ha més de 60 empreses que operen a Catalunya, la realitat és que entre una desena controlen més del 60% del mercat. A tot Catalunya hi ha 294 tanatoris. D'aquests, 150 són de titularitat pública i 144, privada. En total sumen 814 sales de vetlla, fet que significa que de mitjana cada tanatori en té unes tres. Dos grups privats controlen un terç del sector. Són Mémora, que disposa de 34 tanatoris i 151 sales de vetlla, i Àltima, amb 29 tanatoris i 123 sales. Segons dades de Panasef (Asociación Nacional de Servicios Funerarios), a l'estat espanyol la facturació del 2015 va ser de 1.475 milions d'euros i un 13% de les empreses controlava el 81% d'aquesta facturació.

CEMENTIRI MUNICIPAL DE MANRESA

Capacitat		Cendres dipositades		
Sepultures	Lliures	2018	2019	2020
13.919	632 (4,5%)	45	31	70*

Font: Ajuntament de Manresa

* Fins l'1/11

DEFUNCIONS

2018 - 496	♀	♂	Sense info
	272	222	2
Mitjana edat	86,24	80,26	
2019 - 473	♀	♂	Sense info
	263	206	4
Mitjana edat	87,18	79,50	
2020 - 512*	♀	♂	Sense info
	296	214	2
Fins al 13/10			
Mitjana edat	85,18	79,41	

<https://www.elpou.cat/noticia/3911/families-manresanes-opten-cada-vegada-incineracio>

Font: Ajuntament de Manresa

Pagina 7 de 17

ESTADÍSTIQUES

L'efecte de la pandèmia

Estem vivint un moment internacional de *memento mori* (recorda que ets mortal). Hem entès que la vida és fràgil i que la mort en forma part. Les defuncions a Manresa es van triplicar la darrera quinzena del mes de març i durant l'abril en relació amb anys anteriors. Si el mes de març es van comptabilitzar als centres assistencials de Manresa 62 víctimes mortals, a l'abril en van ser més del doble, 141. Lògicament, aquest augment no es dona només a la capital del Bages, sinó que és la conseqüència de la pandèmia mundial que estem vivint.

Detectat a la ciutat xinesa de Wuhan a finals del 2019, el nou coronavirus SARS-CoV-2, que origina la covid-19, ja ha provocat més d'un milió de morts arreu del món i supera els quaranta milions de casos. Fins i tot, si deixés de ser mortal ara mateix, la covid ja estaria entre les primeres causes de mortalitat del 2020. S'ha convertit en la principal causa coneguda de mort al món, per davant dels accidents de trànsit, els càncers de pulmó i tràquea, i infeccions respiratòries de les vies aèries com la pneumònia o la bronquitis.

Arreu del país, el grup de serveis funeraris Àltima xifra en un 29% l'augment de defuncions aquest any a causa del coronavirus. El dia 29 d'octubre, l'hospital Sant Joan de Déu sumava 183 defuncions per covid-19 des de l'inici de la pandèmia, que sumades a les 65 que hi ha hagut a l'hospital de Sant Andreu fan un còmput global de 248 defuncions per coronavirus a Manresa.

La pandèmia de la covid-19 ens ha impactat de manera molt profunda. Aquests dies, la major part de la humanitat està confinada, amb mesures més o menys severes. El coronavirus està deixant un elevat nombre de víctimes mortals que afecten moltes persones i nuclis familiars. Han mort milers de persones, continuen emmalaltint-ne desenes de milers i ningú no pot dir amb seguretat com evolucionarà l'epidèmia i quan es descobrirà un antídot. És possible que hi hagi tercers i fins i tot quarts onades. I més limitacions a sortir de casa.

La tradició de visitar el cementiri per Tots Sants es manté tot i la pandèmia. Foto: Francesc Rubí.

Acompanyament en el dol

El coronavirus ha fet que les víctimes pateixin un final de vida en soledat, confinades i sense possibilitat de tenir contacte amb ningú, ja sigui a l'hospital o a casa. Aquesta situació també implica que el seu entorn proper no se n'hagi pogut acomiadar, ni celebrar cap ritus de comiat i dol. La mort, que ja sol ser dolorosa, s'està donant en unes circumstàncies de confinament, d'aïllament i de soledat que generen un impacte emocional encara més greu en les persones i en els nuclis familiars. Ni vetlla, ni flors, ni abraçades, ni un últim petó. Res.

L'epidèmia de coronavirus ha obligat a un confinament gairebé total i a suprimir els actes col·lectius. Per tant, les persones que moren no poden rebre el comiat que tant elles com els seus familiars es mereixen. La falta d'aquest comiat afegeix dolor i pot complicar la gestió del dol en el futur. Per a Carles Perarnau, coordinador del Servei d'Acompanyament en el Dol de la Catalunya Central, hi ha diverses situacions que fan que acomiadar un ésser estimat en aquests moments sigui més difícil del que és habitual: «Una és la quantitat de persones que moren. Cada dia rebem dades de persones que moren a causa del coronavirus i ens fa mal la sensació que la persona que hem perdut només sigui un número. Una altra és la sensació de culpabilitat, de pensar que nosaltres li hem transmès el virus o que hauríem hagut d'avisar l'hospital més ràpidament. Alhora, afrontar la mort i el dol en temps de confinament ha implicat fer-ho des de casa, sense fer la vetlla al tanatori ni fer una cerimònia al cementiri».

Perarnau explica que el paper del Servei és acompanyar les persones que tenen la pèrdua d'un ésser estimat: «Els dols que ens arriben solen ser complexos, per morts sobtades, accidents, suïcidis, llargues malalties o malalties que han comportat un dolor al pacient i la família. Aquestes pèrdues sempre tenen un component de dolor més alt i tenen risc de complicar-se. Les nostres actuacions -afegeix Perarnau- van d'entrada en una línia terapèutica d'acompanyament on facilitem una contenció i facilitem un canvi de perspectiva per permetre viure l'experiència d'una manera molt diferent de com ens arriben al principi. Es tracta primer de tot de no incrementar el dolor que ja porta en si la pròpia experiència, de no dur el dolor al sofriment. Posteriorment anirem treballant com retornar a la vida, aprenent a viure de nou. Tot per poder fer una assimilació i integració de l'experiència».

La situació actual, explica, ha obligat a replantejar alguns protocols: «L'efecte de la covid-19 ja el vam notar durant el període de confinament, quan vam estar fent grups online per atendre totes les persones que ho sol·licitaven, ampliant grups i fent-ne un de gestió emocional del confinament». Apunta, però, que el desbordament va venir «quan vam reprendre les teràpies presencials el mes de juliol, agost i setembre. Ens han arribat moltes persones que havien perdut familiars per la covid-19 i les dificultats que tenen molts per la peculiaritat de no haver-se'n pogut acomiadar, ni haver pogut fer aquelles actuacions personals i socials que haguessin volgut fer i que els hagués facilitat poder fer un dol normalitzat. Ara estem molt desbordats i la perspectiva no és gaire encoratjadora. Per això estem reactivant una campanya de col·laborar amb l'entitat amb un euro al mes, per poder ampliar els serveis», diu el psicòleg manresà.

Placa de record a les persones que descansen a la fossa del cementiri. Foto: J. Puig.

Cementiri plural

Malgrat que el recinte del cementiri de Manresa és de tradició catòlica, això no vol dir que només

<https://www.elpou.cat/noticia/3911/families-manresanes-opten-cada-vegada-incineracio>

s'hi puguin enterrar catòlics. S'hi pot enterrar qualsevol persona. Des que l'estat és aconfessional el cementiri és públic. Tot i això, dins del cementiri de Manresa, hi ha un espai que s'anomena cementiri civil, per si hi ha alguna família de religió no catòlica que no se sent còmoda a la resta del cementiri.

Segons el regidor de Qualitat Urbana, Via Pública i Ciutat Intel·ligent de l'Ajuntament de Manresa, Josep Gili, «des del 2002 el recinte compta amb un espai que es va concebre seguint la tradició musulmana. Bàsicament, els enterraments es fan a terra i encarats a la Meca. Hi ha 21 sepultures, 4 de les quals són triples. Fins ara, mai no s'havien acabat d'omplir. Hi havia hagut sempre molt poca demanda, ja que tradicionalment els musulmans prefereixen ser repatriats per ser enterrats als seus països d'origen».

De fet, és molt habitual que els musulmans tinguin contractada una assegurança per a la repatriació en cas de mort. Per aquest motiu, des del 2002 fins ara hi havia hagut sempre molt poca demanda. «La gent vol ser enterrada on va néixer, tot i que això vagi en contra de la seva doctrina, que diu que s'ha d'enterrar on es mor», apunta el regidor. Això va canviar una mica amb l'estat d'alarma decretat amb motiu de la covid-19, que va prohibir les repatriacions de cossos. «Hi va haver un increment de la demanda i, en aquests moments, aquest espai està ple. Per aquest motiu, l'Ajuntament està estudiant una ampliació d'aquest espai», afirma Gili, com a regidor responsable del cementiri municipal.

D'altra banda, l'Ajuntament de Manresa, a proposta del grup municipal de Fem Manresa, ha dignificat la zona de la fossa del cementiri municipal amb una placa de record a les persones que descansen en aquest espai. La fossa és una espai del cementiri en el qual no s'hi enterra ningú, ja que la llei indica que tothom s'ha d'enterrar en una sepultura. Sí que hi descansen les restes d'aquelles persones que van rebre un enterrament de beneficència i que, al cap de com a mínim dos anys, no han estat reclamades per cap familiar, o no hi ha cap familiar que es vulgui fer càrrec de la titularitat del nínxol. És aleshores quan el nínxol es buida i les restes es disposen a la fossa comuna. També hi reposen les restes de qualsevol persona d'una sepultura de la qual el titular n'hagi demanat el trasllat cap a la fossa.

Espai dedicat a enterraments musulmans. Foto: Francesc Rubí.

Assegurança de decés

Jaume Fontanet calcula que «aproximadament el 65 % de manresans té assegurança de decés». L'assegurança cobreix les despeses en serveis funeraris d'acord amb els serveis contractats amb la companyia. El client paga de forma periòdica o única la prima de l'assegurança i en el moment de la defunció es rep la indemnització, que en aquest cas representa el pagament del sepeli, i les cobertures incloses en la pòlissa, a l'empresa de serveis funeraris.

Segons un estudi d'Esfune, el 2015, el nombre d'assegurats era de 2.430.620 persones, un 32,37%. Les empreses més habituals són Santalucía, Mapfre, Ocaso, Mutua Madrileña i Catalana Occident. Els mateix estudi constata que les asseguradores van pagar de mitjana entre 2.350 i 3.500 euros per enterrament a les empreses de serveis funeraris. Òbviament, aquest no és el preu que ha pagat l'usuari, que al llarg dels anys ha abonat a la companyia asseguradora un import superior a través de les quotes periòdiques.

Toni Erro, president de la Federació d'Associacions de Veïns de Manresa, explica el paper que han tingut en aquest aspecte les associacions de veïns, que comencen a constituir-se a la ciutat a partir de la segona meitat dels anys 60 del segle passat: «Coincideix amb els últims anys del franquisme i en un moment en què les ciutats catalanes creixen ràpidament a causa d'importants moviments migratoris, sumat a un increment important de la natalitat. És en aquest context -afegeix Erro- quan molts veïns troben la necessitat d'associar-se per reclamar millores urbanístiques i de serveis als seus barris, i només uns anys més tard començaran a crear-se diferents vocalies d'enterraments en molts barris de Manresa».

La secció més antiga va néixer a Sant Pau, l'any 1978, i la més nova a Cal Gravat, el 1998. Toni Erro explica que fa unes dècades, quan a Sant Pau es feia un enterrament, tocaven la campana de l'església per avisar la gent que hauria de pagar la quota. Més recentment, alguns barris s'han acollit a les seccions d'associacions més grans: Viladordis a la Sagrada Família; Miralpeix a la Plaça Catalunya, i Comtals al Barri Antic. Actualment, 16 de les 22 entitats veïnals de Manresa disposen d'una secció d'enterraments, amb un total de beneficiaris que supera els 15.000.

Segons el president de la Federació d'Associacions de Veïns de Manresa, el servei d'enterraments que es presta des de les associacions s'ha d'entendre com «un projecte d'economia social basat en l'ajuda mútua, i en cap cas hi ha una finalitat lucrativa, com si que pot existir en productes derivats d'asseguradores o altres». Els veïns que en formen part paguen una entrada, a partir d'una edat, i fan una aportació cada vegada que hi ha una defunció al barri, de manera que entre tots ho paguen tot. Segons relata Toni Erro, «quan malauradament traspasa una persona veïna del barri, l'import de l'enterrament es divideix entre tots els socis beneficiaris. Això fa que la família de la persona traspassada no hagi d'abonar cap import. Tot plegat, unit al fet que el servei que es presta és bo, adequat i més barat que el que pot oferir qualsevol asseguradora, banc, mútua o empreses del sector, fa que les vocalies encara funcionin, després de més de quaranta anys de servei».

El preu del servei, de fet, és un dels reclams principals de les associacions de veïns: «Som capaços de competir per preu amb qualsevol empresa -afirma Erro-, perquè la funerària ens cobra 2.600 euros quan a fora en cobra 4.500. Ens ha donat un avantatge competitiu únic. No només tenim el producte més econòmic del mercat, sinó que no l'encarim perquè el fan voluntaris i tenim una oficina a cada barri», assegura, tot i que matisa que actualment hi ha molta més oferta que fa 30 o 40 anys: «Ara els bancs també ofereixen cobrir les despeses de l'enterrament, més car que les AV, però l'ofereixen. Les asseguradores i les mútues sempre hi han estat, però han anat augmentant en nombre, i ara les mateixes empreses funeràries són facilitadores del servei, però des de les associacions seguirem oferint-lo durant molts anys».

COSTOS D'UN ENTERRAMENT

SERVEI ACORDAT AGRUPACIÓ D'ENTERRAMENTS*

Inclou:

Taüt
Cotxe fúnebre
Dos cotxes d'acompanyament
Assistència religiosa segons costum
Corona de flors naturals
200 recordatoris
Esquela als mitjans de comunicació
Certificat mèdic
Drets de verificació de Registre Civil
Drets de cementiri
Arbitris municipals
Llençol sanitari, si és necessari
Tramitació del servei i diligències d'enterrament
Sala de vetlla
Tramitació de certificats *post mortem*
Incineració

TOTAL

Sepultura al cementiri

2.286 €

Incineració

3.423 €

SERVEI PRIVAT PREUS DE MERCAT

Recollida, trasllat i recepció	2.000 €
Preparació, condicionament sanitari i embalsamament	312 €
Taüt	De 360 a 6.200 €
Sala de vetlla	700 €
Recordatoris (200 unitats)	160 €
Cotxe fúnebre	73 €
Flors	De 40 a 400 €
Despeses administratives	350 €
Incineració	900 €
Urna	De 78 a 317 €

TOTAL

Sepultura al cementiri

3.995 a 10.512 €

Incineració

4.973 a 11.412 €

* Serveis i imports facturats, proporcionats per l'Agrupació d'Enterraments barri Sagrada Família

L'últim IVA

A finals de 2012, els serveis funeraris van passar d'estar gravats amb un 8% d'IVA a un 21%. Això, va suposar un increment del 13% en la despesa del servei funerari. L'estat espanyol és dels països europeus on més IVA es paga pels serveis funeraris, des del transport fins a les flors. Una persona viva paga un 10% d'IVA en el transport, però el trasllat d'un cadàver amb cotxe funerari o amb avió està taxat al 21%. Quan un viu descansa una nit en un hotel ha d'abonar el 10% d'IVA, però quan un mort roman una nit en un tanatori tributa el 21%. I les cirurgies per als vius estan exemptes d'IVA, però per als morts estan carregades també amb el 21%.

Jaume Pérez, gerent de Mémora a Manresa, denuncia que «la pujada del tipus d'IVA d'un servei essencial com el funerari no és coherent amb la voluntat del legislador a l'hora d'imposar escalats diferents segons els sectors d'activitat».

En altres països propers aquests serveis estan exemptes o tenen tipus reduït. L'impacte de la factura per a les famílies vinculat a taxes, impostos i activitats de l'àmbit de l'administració va ser i continua sent de prop de 1.000 euros. Caldria com a mínim revertir la situació o fins i tot pensar a arribar a l'exempció, com es fa en l'àmbit sanitari», planteja. D'una opinió similar és Jaume Fontanet, gerent de la Funerària Fontanova: «Ho valorem molt negativament. Considerem que això perjudica directament les famílies, ja que incrementa molt la despesa. La reducció de l'IVA és un reclam que com a sector estem fent des que va augmentar. Som un servei essencial i, per tant, no ens hauria de correspondre aquest IVA».

Afrontar la mort

La nostra manera d'abordar la mort ha canviat. Abans, el ritual era molt més important i la mort

era una qüestió que implicava tota la comunitat. Quan es moria algú, els veïns ajudaven en el que podien: portaven el cos fins a la tomba o on volgués la família, estaven amb ells... No hi havia negoci possible perquè tot es feia de manera voluntària i amb un sentiment de comunitat. És per això que tradicionalment la mort s'ha viscut de més a prop que ara. S'acostumava a morir i a vetllar a casa, envoltat de persones properes. Aquesta manera de viure la mort afavoria els processos de dol fins a acceptar la pèrdua i començar una nova etapa.

Les persones s'acompanyaven unes a les altres i aquest coneixement s'anava transmetent de generació en generació. Als pobles petits, encara ara els rituals socials que envolten la mort són molt més habituals i acceptats. Però en les grans ciutats, on es viu amb molta pressa, l'acompanyament hi és molt present els primers dies, però al carrer la vida continua amb molta força i modifica la manera antiga d'entendre la mort. Tots morim i tots morirem.

Darrers instants

Quan arriba el moment de morir, l'acompanyament per part de les persones estimades dona serenor. Per contra, la solitud no desitjada davant l'escenari d'una mort propera és terrible. L'experiència de morir, com l'experiència de viure, no és igual per a tothom. Hi ha qui viu aquest moment amb molta serenor i d'altres que no tant. És molt difícil de saber quin és el darrer pensament d'una persona abans de morir, i encara més de manera genèrica.

Tanmateix, Bronnie Ware és coneguda pels seus escrits sobre els principals penediments que té una persona al llit de mort. El seu llibre *The Top Five Regrets of the Dying* ressegueix de quines cinc coses es penedeixen les persones que estan al final de la vida: «M'hauria agradat tenir el coratge de viure la vida més segons els meus principis, i no pas la vida que els altres esperaven de mi»; «M'agradaria no haver treballat tan durament»; «M'hauria agradat haver tingut el coratge d'expressar els meus sentiments més sovint»; «M'hauria agradat haver pogut passar més temps amb els meus amics»; o «Hauria d'haver-me donat l'oportunitat de ser més feliç».

El cementiri de Manresa té 13.919 sepultures, de les quals 632 encara estan lliures. Foto: Francesc Rubí.